

Lortpøt fennen i Lodbjerg plantage

af Eigil T Andersen, Lodbjergvej 39, 7770 Vestervig



Opdyrkning af »Lortpøt fennen«, Lodbjerg Plantage 1935

Milther Jensen har til denne årbog skrevet en artikel om landbrugets forhold i sin erindringstid. I den artikel fortæller Milther Jensen, at han i 1942 arbejdede hos gartner Theodor Nielsen, Bedsted, der havde forpagtet 30-40 ha. jord ude i Lodbjerg klit. Som et lille supplement til artiklen kan her berettes om opdyrkningen af dette areal, kaldet Lortpøt fennen.

Det ”romantiske” navn har været stavet på forskellig måde gennem tiderne. Gordon Albøge fra Københavns Universitets institut for navneforskning skriver om navnet bl.a.:

I Feilbergs jyske ordbog er ordet lort anført med udtalen ”luw’t”, optegnet i Agger sogn. Så efter udtalen at dømmes ser forleddet ud til at være navneordet lort. Ordet er ikke meget udbredt i navne på søer og vandhuller. Derimod forekommer det i mere end 20 navne på -bæk. Noget tyder på at geodæterne har kviet sig ved at sætte dette folkelige ord på prent.

Videnskabernes Selskabs original- kort 1790 har formen Lovtpøt sande. Generalstabens topograf noterer i 1882 navnet som Lortpot, men på kortet kommer til at stå Lovtpot. På de efterfølgende udgaver ændres stavemåden dog til Lortpøt. Det er uvist, om formen -pot i 1882 skyldes en skrivefejl eller om topografen bevidst

har udbyttet det oprindelige efterled med navneordet potte. Dette ord bruges undertiden om mindre lavninger i terrænet.

Topografer kan nok også have besvær med lokale dialekter. Lortpøt fennen afvandedes af en grøft, der løber mod øst og som på Generalstabens kort er benævnt som ”Grossens rende”. Jeg har forsøgt at få oplysning om, hvem denne Grossen vel kunne være. Ingvar Larsen, Svankjær, der i mange år arbejdede i Lodbjerg plantage, mener, at en topograf har hørt en lokal kalde grøften ”Grønsletsrende”, og sagt på thybomål kan det nok blive til Grossens rende!

Afdøde Johannes Nielsen, Bedsted, søn af gartner Theodor Nielsen, lånte mig i 1977 nogle billeder fra opdyrkningen af området og fortalte om arbejdet, som han havde deltaget i. Det begyndte den 2.2.1935. Arealet var meget vandlidende, og nord for den nuværende hovedgrøft var et område med mandshøje tagrør, men intet sted var der klart vand. Der var gråris og pors i stor udbredelse. Arealet måtte først udgrøftes, og dette skete delvis ved pløjning af grøfter. Dernæst blev området pløjet af 2 mand med en stor Munktell traktor på jernhjul. I 10 år blev der avlet havre, som var særdeles god, hvorimod byg ikke lykkedes. Der blev også forsøgt med blomsterløg, men de trivedes ikke

godt. Der blev opført en stor lade i 1936 til avlen.

Min forgænger som plantør i Lodbjerg plantage, Ludvig Kr. Geleff, har i sine efterladte notater fortalt, at der i de første år kunne avles 1400 td. havre årligt, men at avlen forringedes, hvorefter man gik over til græsningsdrift. Malermester Vodstrup, Morup Mølle, fortalte Geleff, at før staten erhvervede arealet i 1922, lå området hen som en sump, hvor Vodstrup havde skudt mange ænder. Under krigen druknede et år et kreatur derude, hvilket fik gartner Nielsen til at pløje nogle af grøfterne til. Her oplevede Geleff et sandt andeventyr, da området straks blev oversvømmet. Laden blev solgt til Thy Højspænding under krigen til opbevaring af tørv til el produktionen.

Gartner Nielsen var en meget energisk mand, som altid var virksom. Han fik arealet vederlagsfrit i en femårs periode, hvorefter han forpagtede jorden indtil sin død. I 1949 blev arealet overtaget af 3 gårdmænd fra Vestervig, Ferdinand Kjærgaard, Dommergården, Kristian Kjærgaard, Kjærgården og Karl Hansen, Teglgården. Karl Hansen havde arealet alene i mange år, og efter ham har der været flere andre. Også på nuværende tidspunkt er arealet udlejet og drives dels med almindelige markafgrøder, dels med afgræsning.

Opdyrkningen af området er blot et eksempel på menneskelig flid og foretagsomhed. Tiden i dag er en anden. Måske vender området igen tilbage til naturtilstand.

Kilde: Sydthy Årbog 1994, side 41-42.